

#### Організаційний комітет:

- Льчук Валерій Петрович** – д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів (Чернігів, Україна).  
**Кравчук Ганна Вікторівна** – д.е.н., проф., професор кафедри фінансів (Чернігів, Україна).  
**Войчех Містерек** – доктор, доцент кафедри банківської справи (Люблін, Польща).  
**Шаповал Валентина Михайлівна** – д.е.н., проф. завідувач кафедри економіки підприємства (Дніпропетровськ, Україна).  
**Солодовнік Леонід Максимович** – д.т.н., проф., професор кафедри економіки підприємства (Дніпропетровськ, Україна).  
**Шишкіна Олена Вікторівна** – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів (Чернігів, Україна).  
**Дубина Максим Вікторович** – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів (Чернігів, Україна).

П 76 **Пріоритети розвитку економіки України та інших країн** [текст]: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 29–30 листопада 2013 р. // Чернігівський державний технологічний університет. – Чернігів: Видавничий дім «Гельветика», 2013. – 228 с.

ISBN 978-617-7041-49-7

Викладено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритети розвитку економіки України та інших країн», яка відбулася у м. Чернігові 29–30 листопада 2013 року. На конференції були розглянуті питання перспектив економічного розвитку України та світу.

УДК 338(477)(063)  
ББК 65.9(4Укр)я43

ISBN 978-617-7041-49-7

© Чернігівський державний технологічний університет, 2013

## ЗМІСТ

### СЕКЦІЯ 1. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА І УКРАЇНА

<b>Хоменко А.Ю., Бобось М.Л.</b> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	9
<b>Мацло Т.В., Сейранов Ю.</b> РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ЯК МЕТА ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....	12
<b>Майгер В.М.</b> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	14
<b>Мартинюк Н.І.</b> ІСТОРИЧНА КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	17
<b>Moiseeva N.A.</b> IMPORTANCE OF THE EU INTEGRATION PROCESS IN UKRAINE.....	20
<b>Нименчук Г.В.</b> МІЖНАРОДНА АКТИВНІСТЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У НАЦІОНАЛЬНИХ МЕТОДИКАХ ОЦІНЮВАННЯ УКРАЇНИ І РОСІЇ.....	22
<b>Радомський Д.В.</b> УКРАЇНСЬКА ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	23
<b>Сиджін О.С.</b> БАНКІВСЬКА КРИЗА ТА ІНСТРУМЕНТИ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	26
<b>Удуд І.Р.</b> ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ БІЗНЕСОМ.....	27
<b>Фарбота Г.Р.</b> ЗНАЧЕННЯ ТОВАРООБМІННИХ ОПЕРАЦІЙ (БАРТЕРНИХ) У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ.....	29
<b>Черних В.В.</b> КЛАСТЕРНА КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.....	31

### СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ХОЛДІНГІВ

<b>Безуглий О.Ю.</b> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ НАФТОГАЗОВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	34
<b>Білюк С.Г.</b> ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК МЕТОД ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	36
<b>Давидакі В.В.</b> УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	37
<b>Кирлик Н.В.</b> ОБґРУНТУВАННЯ РІШЕНЬ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	39
<b>Мартинюк О.М.</b> АНАЛІЗ СТІЙКОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	42
<b>Ромусік Я.В.</b> ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	44

<b>Шокодько І.А., Рябенка М.О.</b> ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	46
<b>Бондаренко О.В., Степанова А.О.</b> ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	48
<b>Шульгіна Т.С.</b> ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ.....	50

### СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

<b>Бабіченко В.В.</b> СТРУКТУРА КАПІТАЛУ КОРПОРАЦІЙ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	53
<b>Багацька К.В., Коваленко О.С.</b> ТЕНДЕНЦІ РЕАЛЬНОЇ І ФІКТИВНОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	54
<b>Грудзевич І.Т.</b> СЕК'ЮТИРИЗАЦІЯ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПЕНСІЙНИХ АКТИВІВ.....	57
<b>Ziukina S.I.</b> FOREIGN INVESTMENTS IN UKRAINIAN AVIATION.....	59
<b>Колесник Т.В., Коваленко Т.В.</b> МЕТОДИ ДИСКОНТУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ.....	61
<b>Шевцов Ю.О.</b> ВЗАЄМОДІЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ В МЕЖАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	64
<b>Шевцова О.Й.</b> ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ.....	66

### СЕКЦІЯ 4. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

<b>Бендерська В.І., Карлін О.Л.</b> УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ.....	69
<b>Бойченко М.В.</b> СИСТЕМНИЙ ТА ПРОЦЕСНИЙ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	71
<b>Гришкін В.О.</b> ОЦІНКА ПОЛІТИКИ І РЕЗУЛЬТАТІВ СОЦІАЛЬНОЇ КОНВЕРСІЇ ЕКОНОМІКИ У ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ З ТРАНСФОРМАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ.....	73
<b>Деркач К.І.</b> ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ.....	76
<b>Ksyondzyk A.S.</b> TRANSPORT COMPANY MANAGEMENT: HOW TO CHOOSE A CARRIER AMONG COMPETITORS.....	78
<b>Москаленко В.О.</b> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АСИМЕТРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	80
<b>Олійник А.В.</b> АНАЛІЗ ЗАГРОЗ БАНКРУТСТВА ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ ТА НАПРЯМИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	82
<b>Рогатюк О.В.</b> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІНСТИТУТІВ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	85

<b>Сидорченко Т.Ф., Криницька О.О., Фоменко В.А.</b> ТІМЕЛЬНО-МАЙНОВІ ВІДНОСИНИ ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ.....	87
<b>Бондаренко Н.М., Ушева Т.І.</b> УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	89
<b>Шульженко Г.М.</b> РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ БАНКІВ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ.....	91

### СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ І ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

<b>Гриник К.В.</b> ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЯВИЩА СОЦІАЛЬНОГО ВИКЛЮЧЕННЯ НА РИНКУ ПРАЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАЛУЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	92
<b>Grudzevych Y.I.</b> HISTORICAL DEVELOPMENT OF ETREPRENEURSHIP: THE MAIN PHASES.....	93
<b>Джалілов О.О.</b> ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА».....	95
<b>Петров П.Ю.</b> САМООЦЕНКА ЛІЧНИХ ДОХОДІВ.....	97

### СЕКЦІЯ 6. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ

<b>Давиденко О.Л.</b> ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ АСОРТИМЕНТУ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	100
<b>Дюбіна К.О., Глянцева О.І.</b> ВПЛИВ ЄВРОПЕЙНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ ПОТОКІВ НА ЕВОЛЮЦІЮ СТРУКТУРИ ЛАНЦЮГА ПОСТАЧАННЯ.....	102
<b>Копиц Л.В.</b> ВРАХУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ЧИННИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ПРИ РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЇ МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВА-ВИРОБНИКА.....	106
<b>Поліщук І.І., Луценко К.В.</b> ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ.....	108
<b>Ткаченко О.В.</b> ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ПТАХІВНИЧОЇ ГАЛУЗІ.....	110

### СЕКЦІЯ 7. РЕГІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

<b>Аблязова Е.З.</b> ПРО ПОШУВАННЯ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ПОДАТКУ НА ПЕРУХОМІСТЬ ДО МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ.....	114
<b>Василенко Д.В.</b> ОЦІНКА МЕЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧЕСКИХ НЕРАВЕНСТВ КАК МЕТОД ВИЯВЛЕННЯ РЕНТЫ.....	116
<b>Габрель М.С.</b> ТРАНСФОРМАЦІЯ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....	119

## СЕКЦІЯ 7. РЕГІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Аблязова Е.З.

старший викладач кафедри економіки, фінансів та обліку і аудиту  
Запорізького інституту економіки і інформаційних технологій  
м. Запоріжжя, Україна

### ПРОГНОЗУВАННЯ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ПОДАТКУ НА НЕРУХОМІСТЬ ДО МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Сьогодні питання децентралізації бюджетної системи України виходять на перший план, адже фінансова децентралізація є однією з фундаментальних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади.

Нестабільність дохідної бази місцевих бюджетів, відсутність ефективного механізму міжрегіонального перерозподілу державних доходів, значні відмінності в рівні економічного розвитку регіонів, умовах життя в них потенційно ведуть до соціальних конфліктів і політичної нестабільності [1].

Місцеві податки та збори повинні стати надійним інструментом регулювання економічного розвитку території, вирішення різнопланових проблем, які виникають, зменшення соціальної напруги.

Правомірність закріплення податку на нерухоме майно (нерухомість) на місцевому рівні обумовлена стабільністю надходжень від даного податку, рівномірністю розподілення та низькою мобільністю бази оподаткування, можливістю органів місцевого самоврядування впливати на її розмір, у зв'язку з цим повноваження щодо оцінки вартості податку повинні бути зосереджені на місцевому рівні, а державні органи влади повинні надавати лише технічну допомогу [2].

Економічне зростання багатьох країн відбувається разом зі зростанням значення регіонального фактора, фінансів місцевих органів влади у розв'язанні стратегічних завдань розвитку території. Як наслідок у сучасному світі місцеве оподаткування набуває дедалі більшого значення, зокрема від надходжень податку на нерухомість [3].

Нами спрогнозовані надходження від податку на нерухомість з обліком загальної площі та ринкової вартості майна по Україні, Запорізькій області та м. Мелітополь на 2014 р [5]. Прогнозування податкових надходжень від квартир приватної власності у м. Мелітополі на 2014 рр. наведено у таблиці 1

Таблиця 1

#### Прогнозування податкового надходження від квартир приватної власності у м. Мелітополі на 2014 р.

	(одиниць)	загальна площа, м <sup>2</sup>	середній розмір квартири, м <sup>2</sup> загальної площі	пропонована ставка податку від вартості об'єкта нерухомості з метою оподаткування (%)	ставка податку може складати від ринкової вартості I загальної кв. м по Запорізькій обл. на 2013 р. 4690 грн.	податкове надход- ження грн.
У тому числі:	26289	1619393	61,59			6408547,32
однокімнатних	2251	81055	36,00	0	0	-
двокімнатних	4275	181424	42,43	0	0	-
трикімнатних	13808	782879	56,69	0,001	4,69 грн.	3671702,51
чотирикімнатних	5811	548649	94,42	0,001	4,69 грн.	2573163,81
п'ятикімнатних	106	15872	149,74	0,001	4,69 грн.	74439,68
шестикімнатних	38	9514	250,37	0,002	9,38 грн.	89241,32

Запланована сума податкового надходження до місцевого бюджету від квартир приватної власності житлового фонду 2014 р. м. Мелітополь – складатиме 6 млн. 408 тис. 547 грн. 32 коп. Прогноз податкових надходжень від приватних будинків у м. Мелітополі на 2014 рр. (табл.2).

Таблиця 2

#### Прогнозування податкового надходження від приватних будинків у м. Мелітополі на 2014 рр.

	(одиниць)	загальна площа, м <sup>2</sup>	середній розмір квартири, м <sup>2</sup> загальної площі	ставка податку від вартості об'єкта нерухомості з метою оподаткування (%)	пропонована ставка податку може складати від ринкової вартості I загальної кв. м по Запорізькій обл. на 2013 р. 4690 грн.	податкове надходження грн.
У тому числі:	28436	142741 4	50,19	-	-	2997876,14
однокімнатних	6886	226515	32,89	0	0	-
двокімнатних	11641	561693	48,25	0	0	-
трикімнатних	8544	531828	62,25	0,001	4,69 грн.	2494273,32
чотирикімнатних	1241	95611	77,04	0,001	4,69 грн.	448415,59
п'ятикімнатних	33	4105	124,39	0,001	4,69 грн.	19252,45
шестикімнатних	91	7662	84,19	0,002	4,69 грн.	35934,78

Запланована сума податкового надходження до місцевого бюджету від квартир приватної власності житлового фонду 2014 р. м. Мелітополь – складатиме 2 млн. 997 тис. 876 грн. 14 коп.

Податкові надходження м. Мелітополь на 2013 р. складають 151 млн. 289 тис. 500 грн., місцеві податки та збори у структурі складають 8,82 % , якщо впровадити податок на нерухомість, то місцеві податки та збори складатимуть до 15 % податкових надходжень м. Мелітополь. Прогнозування податкових надходжень від податку на нерухомість Запорізької області та міста Мелітополь на 2014 рік наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

#### Прогнозовані податкові надходження з податку на нерухомість Запорізької області та міста Мелітополь на 2014 рік

Адміністративно-територіальні одиниці	надходження міських поселень (грн.)	надходження сільських поселень (грн.)	Всього (грн.)
Запорізька область	52492538,91	21344734,04	73837272,95
	13741972,02	12303488,05	26045460,07
	2146158,07	1445945,76	3592103,83
	1374559,27	600221,51	1974780,78
			105 449 617,6
м. Запоріжжя	25590914,65		
	6458894,47		
	1254795,43		
	865065,81		34 169 670,36
м. Мелітополь	6572805,19		
	3098640,79		
	94545,71		
	80555,44		9 846 547,13
Мелітопольський район	70439,11	2153122,72	2223561,83

	11546,78	1233516,9	1245063,68
	539,35	106786,61	107325,96
	39532,01		39532,01
			3 615 483,48

Місцеві податки і збори у бюджеті м. Мелітополь на 2014 р. складають 13 млн. 348 тис. 000 грн., при впровадженні податку на нерухомість бюджет може отримати на 9 млн. 406 тис. 423 грн. 46 коп. більше, що у структурі складатиме 70 % від місцевих податків та зборів.

Реформування місцевих бюджетів, зокрема зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування і розмежування витратних повноважень органів місцевого самоврядування повинне відбуватися поетапно з урахуванням суспільно-політичних і економічних умов і збереженням збалансованості бюджетної системи в цілому і у взаємозв'язку з проведенням реформ у галузях бюджетної сфери й інших сферах діяльності [4].

Отже, ефективність запропонованих заходів із реформування місцевих бюджетів (хоча вони щодним чином не є вичерпними і можуть бути модифіковані з урахуванням адміністративно-територіального реформування) підвищила б рівень забезпечення місцевих бюджетів реальними фінансовими ресурсами з метою ефективного здійснення повноважень органів місцевого самоврядування.

#### Список літератури:

1. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України : в 6 т. / редкол. : Азаров М. Я. (голова) – К. : НДФІ, 2004. Т. 5: Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. – 2004. – 400 с
2. Зайчикова, В. В. Перспективи зміцнення власних доходів бюджетів місцевого самоврядування в Україні / Зайчикова В. В. // Наукові праці НДФІ. – 2006. – Вип. 1. – С. 35-15.
3. Програма економічних реформ на 2010 – 2014 рр. /Замовне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава/ Комітет з економічних реформ при Президенті України від 13 травня 2011 р. № 3358-VI
4. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Запорізької області на 2013 рік Запоріжжя, 2012 рік
5. www.zoda.gov.ua офіційний сайт Запорізької обласної ради.

**Василенко Д.В.**

кандидат економічних наук, научний співробітник  
Інститута економіко-правових досліджень  
Національної академії наук України  
г. Донецьк, Україна

### ОЦЕНКА МЕЖРЕГИОНАЛЬНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ НЕРАВЕНСТВ КАК МЕТОД ВЫЯВЛЕНИЯ РЕНТЫ

Основная причина расселения населения на определенной территории (в данном случае по регионам) зависит не в последнюю очередь от природно-географического фактора. Так, некоторые регионы более богаты природными ресурсами, другие характеризуются более благоприятными климатическими условиями и т.д. От этого зависит и доход населения, и производство товаров и услуг. В связи с чем наблюдается большая плотность населения в регионах, в которых доминирует добывающий и перерабатывающий сектор экономики, и меньшая – в регионах с доминированием сельского хозяйства. Однако в последнее время наблюдается тенденция к перенаселению мегаполисов, областных центров, которая не связана с их географическим положением. Причиной данных изменений может выступать переход на рыночную экономику, когда большие объемы капитала начали перетекать из окраин в центр. Результатом таких трансформаций выступает появление сверхдоходов или ренты у отдельных категорий населения и предприятий.

Являясь скрытой формой дохода, получаемого при использовании разных видов ресурсов, рента стала играть чуть ли не ведущую роль в жизнедеятельности отдельных групп населения, поскольку для ее получения не требуется дополнительных трудовых усилий. При этом она практически остается незамеченной со стороны государства. Результатом чего выступает увеличение диапазона различий в социально-экономическом развитии регионов, что в дальнейшем может привести к значительному затормаживанию в развитии отдельных регионов и разрушению целостности государства.

В настоящее время отсутствует действенный механизм по ее выявлению и оценке. Связано это с чрезмерной либерализацией экономических отношений, которая приводит к значительному расслоению не только в уровнях жизни населения, но и в уровнях социально-экономического развития отдельных территориальных образований.

Тем не менее, для снятия указанных противоречий на межрегиональном уровне может использоваться специальный инструментарий, позволяющий по выделенным критериям оценить экономический потенциал каждого региона и сравнить их между собой. Данным инструментарием выступает межрегиональная экономическая оценка.

Особенностью использования оценок межрегиональных экономических неравенств выступает определение отклонений исследуемых показателей от нормы. Под нормой может пониматься как среднее значение по Украине, так и минимальное значение исследуемого показателя. В связи с этим можно предположить, что отклонения могут возникать вследствие различных темпов прироста исследуемых показателей в каждом регионе. В основе таких отклонений может лежать рентная составляющая, которая по своей природе выступает превышением полученного результата от установленной нормы.

Каждому региону характерна отличная друг от друга скорость изменения основных показателей. Оценка межрегиональных экономических неравенств может быть получена через сравнение темпов роста и темпов прироста производства, например, валовой добавленной стоимости и дохода населения.

В Украине наблюдались диспропорции между отдельными областями как по производству валовой добавленной стоимости, так и по доходам населения. Причем изменения данных показателей несут пропорциональный характер. Также было установлено, что у значительной части областей Украины удельный вес дохода в производстве валовой добавленной стоимости превышает средний по стране. Однако этого недостаточно, чтобы утверждать о наличии рентной составляющей в отдельных областях. Для подтверждения данного факта можно использовать методику расчета ренты [3].

Являясь формой сверхдохода, ренту можно посчитать по следующей формуле:

$$P_{рента} = (|A|_n - |A|_1)^{ВДС} - (|A|_n - |A|_1)^{Дох}, \quad (1)$$

где  $|A|_n$  – абсолютное значение одного процента исследуемого параметра в n-м году;  
 $|A|_1$  – абсолютное значение одного процента исследуемого параметра в базисном году;  
 $(|A|_n - |A|_1)^{ВДС}$  – разница абсолютных значений одного процента валовой добавленной стоимости на одного человека;  
 $(|A|_n - |A|_1)^{Дох}$  – разница абсолютных значений одного процента среднедушевого дохода занятого населения.

Из данной формулы следует, что предполагаемая рента может находиться как в доходах граждан, так и в доходах предприятий. При этом важное значение играет знак, который она приобретает. При положительном значении имеет место изъятие полученной ренты, а при отрицательном – присвоение полученной ренты регионом.

В таблице 1 приведена динамика предполагаемой ренты в период с 2002 по 2010 гг. по всем областям Украины.

Из таблицы видно, что в большинстве областей, где удельный вес дохода в производстве валовой добавленной стоимости превышает среднее значение, предполагаемая рента имела отрицательное значение. Данный факт свидетельствует о том, что разница абсолютных значений одного процента среднедушевого дохода занятого населения, превышает разницу абсолютных значений одного процента производства валовой добавленной стоимости, т.е. имеет место превышение скорости увеличения доходов населения над скоростью увеличения результатов их труда. Что может быть связано с появлением сверхдоходов – ренты.